

Vešli jsme do strejdova bytu. Andor seděl v kuchyni a pil kafe.

„Čau, strejdo, jak se máš?“ zeptal jsem se jen tak mimochodem Andora, ale koutkem úst i samotnou intonací hlasu mi škubalo do smíchu.

„Vy dva jste pěkný degeša!“ utrousil Andor, hodil po nás malým papírkem, na který celou dobu nevěřícně zíral, a odešel do svého pokoje. Na papírku z obalu na housle stálo mou rukou napsáno: TOHLE JE PRO ANDORA! S Dežim jsme vybuchli v neuvěřitelný smích a jenom si mohli představovat, jak překvapený Andor asi byl, když doma ráno rozevřel pouzdro a v něm našel tento papírek a malinké plechové housličky.

Andor přestal po tomto incidentu housle hledat, ale s námi pak ještě asi tři týdny vůbec nemluvil. Ono by to snad ani nešlo, jelikož jsme pokaždé, když jsme ho potkali, propukli v nezastavitelný smích.

Strejda Gejza na své nalezené housle, poté, co mu je Andor spravil, chvílku hrál v hotelech a vinárnách, kde i s mým tátou pracoval. Jednoho večera ale přišel domů bez nich. Nějakému hostovi se totiž tak moc líbilo, jak na ně strejda hrál, že se je rozhodl stůj co stůj od Gejzy odkoupit. Strejdovi se ale do toho moc nechtělo, na housle se mu hrálo dobře a měly i svůj roztomilý příběh. Navíc byly zrovna celé spravené od Andora a on si je ještě pořádně neužil. Host ale trval na svém.

Housle Gejza nakonec prodal za 25 000,- Kčs. To bylo tenkrát asi tolik co průměrný roční plat.

## Jiná doba

Těsně po válce byla moje máma v období dospívání, takže to, co se dělo, vnímala už hodně intenzivně. Sčítali se lidi, spousta se jich vracela z války domů, v případě většiny Romů z koncentračních táborů. Doba to byla na jednu stranu v něčem radostná, v něčem ale také nesmírně smutná a definitivní. A hlavně hodně chudá. Když byla zima, jídlo se shánělo nejhůř. Přežít zimu v klidu a nasycen, na to měli v okolí naší vesnice jen bohatí sedláci. Po válce bylo zle jak na malých vesnicích, tak ve městech, kde to bylo snad ještě horší.

Děti z okolních domů se vždy scházely uprostřed naší vesnice. Sdílel se hlad. Rodiče spolu řešili, co se jim dá jíst, zatímco si děti spolu hrály. Když nebylo co dát dětem do úst, snažili se je zesláblí dospělí alespoň hromadně zabavit, aby na ten nekonečný hlad alespoň na chvílku zapoměly. Strejda Miro, babiččin bratranec, který jako jeden z mála přežil koncentrační tábor a po válce se vrátil domů, býval vždycy taková veselá kopa. Měl něco s nohou a po návratu z tábora prý už nikdy tak veselý znovu nebyl.

Jednoho takového hladového večera seděla většina vesnice u naší babičky. Staří, mladí, většinou ženy se svými dětmi. Některá sehnala levné kafe, jakousi mixovanou cikorku. Jiná dřevo, aby bylo všem teplo. Všichni seděli v jednom větším pokoji, zatopili si, povídali a děti si hrály. Kolem chalupy si to kulhal strejda Miro, který byl zpátky doma sotva dva týdny. V okně svíčka, uvnitř samé ženské. Vstoupí tedy dovnitř.